Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Мудра думка — це та сила, що формує речі і тримає їх у формі, в тім ґмслі й людські спільноти.
Дмитро Донцов

№ 34 (296)
16 вересня
2010 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДОРОГОВКАЗ

ВОГОНЬ ОСВІТИ, ДОБРА І НАДІЇ

Цих десять заповідей записані у календарі «Просвіти» майже сто років тому. Але як актуально звучать вони сьогодні. Ці заповіді залишаються дороговказом життя і діяльності сущих українців.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ПРОСВІТЯНИНА*

I. Я є «Просвіта», яка вивела Тебе й виводить інших з нетрів темряви, неволі Духа. Поможи доброму ділу!

II. «Просвіта» не оставила ніколи без відгомону закличку душі, яка виходу з темряви шукає!

III. Пам'ятай, що день 8 грудня є днем уродин «Просвіти». День цей згадай дарунком для неї.

IV. Освіта і знання позволять тобі краще жити. Пам'ятай, що є ще міліони українців, які також бажають і чекають на Твою поміч. Вступай в члени «Просвіти»!

V. Не вбивай Духа народу своєю байдужістю! Приложи руку до розбудження його, а зроби це як член «Просвіти»!

VI. Не будь галаносом на тілі народу, який тебе виховав. Коли вже маєш освіту, дай її другим. Будь членом «Просвіти»!

VII. Бери від других народів і культур усе, що добре і гарне, і давай своєму народови. Роби просвітнє Діло!

VIII. «Просвіта» – це найкращий вартовий українського Духа. І Ти як член стань в її рядах!

IX. «Просвіта» – це армія велика. Хто не в її рядах – дизертир!

X. Нехай не буде ні одного Українця, який не був би членом «Просвіти»!

(З календаря товариства «Просвіта» за 1927 р.)

*Правопис і стиль збережені.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

ВИБОРИ-2010

Депутати коштують дорого

Голова Центральної виборчої комісії Володимир Шаповал провів засідання Центрвиборчкому, на якому затвердили розподіл субвенції з держбюджету місцевим бюджетам на підготовку й проведення виборів депутатів Верховної Ради Криму, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня.

Як повідомили в Секретаріаті ЦВК, загальний розмір затвердженої субвенції – 1 024 230,8 гривень. Комісія також затвердила середні норми видатків територіальних і дільничних виборчих комісій на підготовку й проведення місцевих виборів, а це оплата праці, оренда приміщень, друкування бюлетенів, аґітація у ЗМІ.

НАБАТ

Загроза державності

У Верховній Раді представники коаліції від Партії реґіонів, Блоку Литвина і комуністів подали законопроект про мовний режим в Україні. Він фактично передбачає впровадження двомовності. На практиці це означає юридичне закріплення державного статусу російської мови. Іншого розуміння немає, бо це чергова серйозна загроза широкомасштабному наступу внутрішніх окупантів на державність української мови, на духовність, культуру, традиції українського народу й Українську державу.

Фактично мова йде про перетворення України на ще одну російську державу під фіктивною назвою «Україна».

ВИМОГА

Ні – репресіям!

Прем'єр-міністрові України
п. М. Азарову

Пане Прем'єр-міністр!

Правління Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, яке відбулося 18 серпня 2010 р., від імені 16 тисяч просвітян краю ухвалило рішення приєднатися до багатьох тисяч українських патріотів, які виступили на підтримку ректора Донецького національного університету Володимира Шевченка, голови Донецького ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Висловлюємо рішучий протест проти незаконних дій Уряду щодо його звільнення, вимагаємо припинити антиукраїнську політику в освіті, соціальній сфері, внутрішній та зовнішній політиці взагалі.

Міністра Д. Табачника вважаємо міністром антиукраїнської освіти, тому вимагаємо його звільнення.

Також вимагаємо призначити вибори ректора Донецького національного університету і провести їх законно, без стороннього втручання і політичного тиску.

За дорученням Правління Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Голова Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ПРОТЕСТ

То що ж будуємо?

У Івано-Франківську під обстріл фарбою потрапили рекламні біґ-борди Партії реґіонів з зображенням Президента України – Віктора Януковича і написом «Будуємо нову Україну!». Напевно, опоненти такого гасла хочуть уточнити: «країну чи Україну?». А якщо «країну», то яку – російську, українську чи ще якусь.

СТАТИСТИКА

Ось такий намолот

За інформацією Головного управління статистики, усі сільськогосподарські товаровиробники області станом на 1 вересня поточного року намолотили 214 тис. тонн зерна (без кукурудзи) у початково оприбуткованій вазі, що на 22 відсотки менше, ніж на цю дату торік.

З 1 га зібраної площі отримали по 25,1 ц зерна проти 29,6 торік.

У територіальному розрізі з 1 га зібраної площі найбільше зерна отримали сільгосппідприємства Городенківського, Коломийського та Снятинського районів. Вони забезпечили 61 відсоток загального виробництва зернових культур аґроформуваннями області.

Підприємства, які займаються переробкою зернових культур, у серпні 2010 року купували зерно в середньому по 1189,3 грн. за тонну.

ВІДВЕРТО

А хто за «паровозом»?

Михайло Вишиванюк заявив про намір стати депутатом обласної ради Івано-Франківщини від Партії реґіонів. Михайло Васильович є № 1 у виборчому списку.

Ця заява очікувана, оскільки очільника області неодноразово запрошували на конференції та з'їзди партії. А при сьогоднішній підтримці Партії реґіонів на Прикарпатті, Вишиванюк стопроцентово отримає депутатський мандат. А як тоді бути з партією «Відродження», від якої він є нині депутатом облради?

Також Вишиванюк заявив, що Петро Шкутяк, голова Долинської райдержадміністрації, пройшов іспитовий термін і не залежно від партійної приналежності буде продовжувати роботу на займаній посаді.

ТАК ДУМАЮ

НАЦІОНАЛІЗМ – ЦЕ ПАТРІОТИЗМ, ЦЕ ГОРІННЯ

Щоби говорити про український націоналізм, в першу чергу, необхідно глянути в етнічний корінь української нації. Її формування почалось у сиву давнину. Вже в автохтонів, які об'єднувалися в могутні племена і створювали державні формації, з яких виникли Велика Скіфія, Київська і Галицька Русь і Україна, був дух націоналізму. Це рід одного кореня, тільки змінювалися назви зі зміною державного ладу.

Щоби створити могутню державу, в народі мав бути сильний, незламний войовничий дух, воїнська національна гордість, героїчний безстрашний чин у захисті від ворогів.

Ось де зароджувався український націоналізм, якого жодна ворожа сила не зламала, бо ми – етнічна нація на своїй етнічній землі.

Українці! Не лякайтеся святого слова – націоналіст, якщо вважаєте себе українцями, бо в ньому сила духу й гордість Нації.

Український націоналізм – це захист рідної землі від аґресорів, збереження та розбудова Незалежної Української Держави.

Націоналізм – це філософія буття нації в часі, це методологія виживання, державотворення, взаємодія нації з іншими народами; це теорія боротьби нації за реалізацію національної ідеї в конкретних історичних умовах. Кому дорога Батьківщина, той повинен бути націоналістом, шанувати представників інших народів і не миритися з ворожими ізмами, які несуть Україні рабство, а нації – смерть.

Український націоналіст – це представник великої нескореної в віках етнічної нації, який має рідну мову, велику історію, віру, національну культуру, творчість, шанує традиції, продовжує геройський чин нашого народу, який протягом тисячоліть зберіг святе зі святого – свою землю Україну, Мову, Націю і Державу.

Український націоналіст – це гордість нації. Якби сьогодні він був при владі, то була б українська влада і він би не мучився в таких тяжких духовних і соціальних умовах.

Страшно, що сьогодні під приціл внутрішніх окупантів потрапила молодь України, яку нищать безробіттям, ідеологією, алкоголізмом, наркоманією, проституцією і т. ін. Це призводить до втрати людської гідності й національної гордості.

Ми багато говоримо, мітингуємо, займаємося пустослів'ям, а мало працюємо з молоддю в навчальних закладах, де, на превеликий жаль, національно-патріотичного виховання немає.

Найголовнішим питанням націоналістичного руху є необхідність заанґажування молодого покоління українців до навчання й праці з відродження української Нації, розбудови та захисту Самостійної Української Держави.

Молодий організований суспільно-політичний революційний дух потребує людей грамотних, сильних, з націоналістичним українським духом, які б не зрадили національній ідеї, потребує безстрашних лідерів. Адже саме на нашій молоді лежить вся відповідальність за долю України, за майбутнє Нації.

Сьогодні в Україні ворожі сили переконують, що український націоналізм – це війна, терор, масові жертви. Та правда в тому, що масовий терор, голодомор, пролиття рік крові українського народу організував московсько-жидівський шовінізм та інтернаціоналізм. А на захист нації стали націоналісти, козацтво, народні повстанці, січові стрільці, вояки УГА, ОУН–УПА. Вони і є лицарі.

Українська ідея як ідея свободи й величі української людини та спільноти, ідея, яка забезпечить справедливість для «ще ненароджених наших нащадків» у прийдешньому світі, має надихати молодь на розбудову Вільної Української Держави.

Микола КАРДАЩУК

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс **91083**

ПРАВДИ!..

ВИННІ ТІ, КОГО НЕМА?

Через десять років після убивства Георгія Ґонґадзе прокуратура визначилася з першим замовником злочину. Це – Юрій Кравченко, який тоді очолював Міністерство внутрішніх справ.

Слідство Генпрокуратури встановило, що генерал Олексій Пукач отримав наказ убити Георгія Ґонґадзе від тодішнього міністра внутрішніх справ Юрія Кравченка.

Керівник слідчої групи Генпрокуратури в справі Ґонґадзе Олександр Харченко виніс остаточну постанову про притягнення Пукача до кримінальної відповідальності. У цьому документі описана і роль Кравченка в найбільш резонансному злочині незалежної України.

«Пукач О. П. 17 вересня 2000 року на виконання явно злочинного усного наказу міністра внутрішніх справ Кравченка Ю. Ф., тобто на замовлення, за попередньою змовою групи осіб спільно з Протасовим, Костенком і Поповичем, які не були обізнані з цим злочинним наказом, умисно вбив Ґонґадзе Г. Р.», – ідеться у постанові слідчого. (Ґонґадзе був викрадений 16 вересня, але, за даними слідства, убивство сталося о 00.10 17 вересня. Протасов, Костенко і Попович – співробітники міліцейської наружки, які за вбивство Гонгадзе вже отримали 12 і 13 років тюрми).

У постанові слідчого наведені подробиці, де і коли Кравченко розпорядився убити засновника «Української правди».

«Приблизно 13–14 вересня 2000 року у своєму службовому кабінеті в місті Києві по вулиці Богомольця, 10 міністр внутрішніх справ Кравченко Ю. Ф. усно віддав начальникові Головного управління кримінального пошуку МВС України Пукачу О. П. явно злочинний наказ – вбити журналіста Ґонґадзе Г. Р. для припинення у такий спосіб журналістської діяльності».

«Пукач О. П., діючи з особистої зацікавленості та кар'єрних спонукань, не бажаючи ускладнювати стосунки з керівником МВС України, а також розраховуючи здобути прихильність Кравченка Ю. Ф. та отримати підвищення по службі й підвищення спеціального звання працівника міліції, погодився виконати наказ Кравченка Ю. Ф., тобто на замовлення вбити Ґонґадзе Г. Р.», – також ідеться у постанові.

За даними слідства, Пукач відзвітував Кравченку одразу після убивства Ґонґадзе, 17 вересня 2000 року.

«Наступного дня в службовому кабінеті міністра внутрішніх справ Пукач О. П. доповів Кравченку Ю. Ф. про виконання його наказу про вбивство журналіста Ґонґадзе, після чого разом із Поповичем О. В. (водій Пукача) позбулися сумки та мобільного телефону Ґонґадзе Г. Р., викинувши сумку в озеро поблизу Південного моста в Києві, а мобільний телефон – у водоймище Русанівського каналу поблизу готелю «Славутич» в Києві».

Як встановило слідство, наказ перепоховати Ґонґадзе давав також Кравченко.

«На початку жовтня 2000 року, діючи за вказівкою Кравченка Ю.Ф., з метою приховати вчинені стосовно Ґонґадзе Г.Р. злочини, Пукач О.П. на службовому автомобілі «Нісан» сам приїхав на місце поховання трупа Ґонґадзе Г. Р., викопав його та відвіз у лісовий масив Улашівського лісництва Таращанського району Київської області, де сокирою відчленував голову від тіла і там же закопав обезголовлений труп Г. Ґонґадзе».

«Відчленовану голову Ґонґадзе Г. Р. з прилеглими кістками Пукач О.П. відвіз і закопав у кінці лісосмуги на відстані 1,4 км від автодороги між селами Довголівське–Колісникове 136-го кілометра автотраси Київ–Золотоноша Рокитнянського району Київської області».

За «Українською правдою»

КОРУПЦІЯ

СМЕРТЕЛЬНА ХВОРОБА

Корупція – латинське слово, яке означає підкуп, а в радянському довіднику знаходимо, що корупція властива тільки капіталістичним країнам, бо тільки там діє підкуп, продажність урядовців і громадських діячів. Ось така більшовицька «правда» про те, що в комуністичній тоталітарній системі корупції не було.

Коли ми поверталися з Сибіру, нас не реабілітували, не прописували. Та хто мав гроші, знаходив корупційний канал для прописки, хто ж грошей не мав, того виганяли з рідної землі. Мене прописали в Івано-Франківській області без грошей, але коли я переїхав у Львівську область на місце працевлаштування, проблема прописки знову поновилась, бо не дав у лапу начальникові паспортного стола, хоч була вже віза на прописку начальника міліції. Якби мені тоді не допоміг голова Львівської облради Семен Стефаник, справа моєї прописки була дуже погана, бо начальник паспортного столу пив горілку з однієї пляшки з начальником райвідділу МДБ, який уже взявся мене провіряти. Але С. Стефаник як депутат ВР СРСР провів тоді оперативну бесіду з начальником обласного управління міліції та облуправління МДБ і таким чином перед репресованим були зняті на якийсь час корупційні перепони на прописку.

Після того, як я прописався, мене взяли на роботу в Львівський сільськогосподарський інститут, бо треба було навчати студентів проектної роботи, ввести на кафедрі електрифікації сільського господарства курс автоматики й виконувати наукову роботу, пов'язану з науково-дослідними інститутами Москви. Отримавши посаду керівника електротехнічної групи, я незабаром запримітив корупційні дії мого керівництва з проектної роботи.

Проектні роботи з електричної частини повинні були виконувати студенти під керівництвом викладача, а їх виконували халтурники збоку, які анічогісінько не тямили в електроустановках сільськогосподарського призначення, і це було причиною допущення помилок у виконанні проектів. Студенти виконували тільки чорнову роботу – переводили креслення з аркушів ватману на кальку і синьку. Про це я доповів деканові механічного факультету й просив його прислати мені трьох студентів, які вже пройшли службу в армії на об'єктах з електротехнічними або радіоустановками. Декан радо зустрів цю пропозицію. Таким чином я вирішив позбутися халтурників і навчити студентів проектної справи.

Першим нашим проектом стала «Реконструкція механічної майстерні Ужгородської сільгосптехніки». Він передбачав збільшення електропотужності з 300 до 600 кВт з автоматизацією деяких виробничих процесів. Робота над проектом була напруженою, але ми його здійснили згідно плану і без халтурників. Навчальна частина інституту була задоволена нашим почином, та незадоволений начальник проектної частини інституту, бо припинилася корупційна афера. Він звернувся до експертного інституту в Київ для проведення експертизи нашого проекту, а звідтіль справу переадресували Ужгородській архітектурі. Там до нас поставились дуже прискіпливо, та врешті визнали: «Проэкт выполнен на высшем инженерном уровне». Всі решту основні частини проекту – будівельна, технологічна, сантехнічна отримали неґативну рецензію – «переробити».

По приїзді з Ужгорода мені запропонували перейти на кафедру електрифікації сільського господарства і продовжити виконувати наукову та проектну роботу зі студентами. Якось я приймав екзамен з електроприводу у студентів-заочників. Група складалася із тридцяти осіб – все начальники міліції, ДАІ, МДБ та сільгосптехніки – всі вони займали посади без вищої освіти. Перед екзаменами зайшов до мене староста групи й каже, що приніс подарунок – 750 карбованців. Зібрали по 25 з кожного, бо якась особа сказала їм, що без грошей неможливо здати екзамен. Такого приниження я не чекав, тож спитав старосту, хто мене так принижує? Не сказав. Тут же наказую: повернути гроші студентам!

Це було у 1968 році, коли правив тоталітарний режим Брежнєва. Як бачимо, корупція процвітала. Голови колгоспів скаржилися, що колгоспні комори стали власністю райкомів. А коли перший секретар райкому йшов у відпустку, то голови колгоспів давали йому в конверті не менше як 200 карбованців кожний. Ректор возив гроші в міністерство, яке виділяло йому додатково місця для вступу в інститут. В інституті була спеціальна «кухня», яка заповнювала ці місця вступниками за 5000 крб. Переважно туди потрапляли неуки, а їх мусили старанно обслуговувати деканати протягом усього навчання. Але мушу підкреслити, що абітурієнти зі знаннями вступали без хабаря. А за хабар 5 тисяч карбованців можна було отримати ступінь кандидата наук, доктора наук – за трохи більшу суму. Тому нині маємо в Україні так багато вчених-пенсіонерів при катастрофічному занепаді народного господарства, науки й техніки.

Корупція була потрібна комуністичній окупаційній системі, яка боролася проти духовності й моралі нашого народу. Але в незалежній Україні вона не зникла, а навпаки, як ракова метастаза, пронизала все суспільне тіло, загрожуючи знищити його. В освіті, медицині, системі призначення кадрів, звань, нагород, розподілі бюджетних коштів і іншому буквально ніде не обходиться без хабаря й підкупу. На жаль, і минула, і нинішня влада боролась і бореться з цим злом лише на словах. Ніхто радикальних ліків так і не шукає.

Степан ПРИЙМА

ЗНАЙ СВІЙ КРАЙ І ЗВИЧАЙ

ВАТРІ НЕ ЗГАСНУТИ

Так уже повелося, що кожен народ, кожна нація чи етнічна група прагнуть час від часу збиратися разом, аби обговорити життя-буття, накреслити плани на майбутнє, просто змістовно відпочити. Для бойків такими заходами стали фестини та конґреси, Другий Світовий конґрес яких відбувся у бойківській столиці – місті Турка на Львівщині. Про це «Галицька Просвіта» повідомляла у числі 32. Нині подаємо враження ще однієї учасниці дійства.

Турківчани й учасники конґресу були зачаровані розмаїттям барв традиційного одягу представників найбільшої етнографічної групи карпатських українців, які заселяють центральну і західну частини Українських Карпат. Не менш мальовничі вироби народних умільців – ткачів, кушнірів, гончарів, теслярів, бондарів, писанкарок та вишивальниць. А які співучі гойні бойки і чарівні бойківчанки, які запальні у танцях! Чого вартий лише «Танець на бочці» у виконанні жителів села Бітля.

«Не дивіться, хлопці, в очі бойківчанці, – приблизно так застерігають автори відомої пісні про бойківчанку, – бо закохаєтеся і втратите сон і вночі, і вдень». Коли бойкам закидають, що у них погані дороги, ті відразу знаходять відповідь: «Зате у нас найкращі жінки. А от у Європі такі жінки, як у нас дороги».

На конґрес з'їхалися делеґації з Тернопільської, Закарпатської, Донецької, Чернівецької і, звичайно, Івано-Франківської областей на чолі з головою обласного товариства «Бойківщина» Дарією Петречко, а також із Великобританії, Польщі, США, Канади, Німеччини.

Учасників конґресу вітали голова Всеукраїнського товариства «Бойківщина XXI століття» Петро Косачевич, онук найславетнішого із синів Бойківщини Івана Франка Роланд Франко.

В рамках конґресу відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні жіночі організації України в контексті соціокультурних викликів», а також виставки: мистецьких виробів членкинь Союзу українок Рожнятівщини, Старосамбірщини, Турківщини, Калуша, Ходорівщини і Львова; архівних матеріалів «Сторінки історії українського жіночого руху (1884–2010)»; конкурсних робіт з історії Бойківщини. Була презентована монографія Марти Ониськів «Бойківське весілля в Петранці» за участю виконавиць весільних пісень села Петранка Калуського району.

Гостинні бойки запрошують усіх бажаючих скористатися кількома туристичними маршрутами, що пролягають Турківщиною. Зокрема, славиться джерелами лікувальних мінеральних вод «Содова» та «Нафтуся» гірське село Розлуч. На краю села Свидник влітку 1944 року був проведений перший акт військової присяги УПА єдиному урядові України – Українській Головній Визвольній Раді, а в селі Урич на відомих Уричських скелях збереглися малюнки давніх слов'ян часів язичництва. Тут у XII–XIII століттях була фортеця під назвою Тустань.

Бойківські танці на Співочому полі (фото Дарії ПЕТРЕЧКО)

Учасники конґресу вшанували видатних особистостей Бойківщини: Мирона Утриска, Василя Соломона-Щасного, Івана Багряного, Степана Попеля, Омеляна Бачинського, Олега Ольжича, Івана Федевича, Григорія Китастого, Олександра Бережницького, Ольги Стахнів.

Місця компактного проживання представників цієї етнічної групи на Івано-Франківщині – міста Богородчани, Долина, Болехів, Калуш, селище Рожнятів. Саме з Рожнятова приїхав на конґрес народний самодіяльний хоровий колектив Союзу українок при районному Народному домі (художній керівник – Світлана Діденко, музичний керівник – Ірина Русин). Жінки полонили серця присутніх чудовими бойківськими та українськими піснями.

Члени Івано-Франківського обласного відділення Всеукраїнського товариства «Бойківщина XXI століття» відвідали в Турці історико-етнографічний музей «Бойківщина» і дізналися чимало цікавого. Зокрема, надзвичайно цікавий розділ музею, присвячений побуту бойків. Тут можна побачити ориґінальний пристрій для добування олії, мацьку – дерев'яну посудину для міряння овечого сиру, виготовлену з дерева масляницю, в якій господині збивали масло. З ялиці переважно виготовляли гелетки – різного розміну кадовби, призначені для зберігання солі, борошна, насіння. Велике зацікавлення в іванофранківців викликали коновці – дерев'яні посудини для носіння води. Внизу така посудина ширша, вгорі звужена, перетягнена вгорі і внизу двома обручами. З дерева виготовляли і скопиць – посудину для доїння молока, качівку – дерев'яний валок для розкачування тіста, масляничку, призначену для зберігання масла.

Чимало в музеї святильниць. Це теж виготовлені з дерева ємності, в які на Великдень клали хрін, ковбасу, яйця і несли до церкви святити. Можна побачити також лопату для віяння, що використовувалась для очищення зерна від домішок, дерев'яні вила, праник-маглівницю, зроблений з суцільного шматка дерева, що має округлу ручку. Таким праником, пригадую, я ще в далекому дитинстві допомагала тітці прати на ставку.

Дуже цікавий плетений з лози суцільний кошик із діркою, призначений для збору лісових горіхів. Опавка – аналог нинішньої валізи. В опавці господар возив продавати на ринок продукти, а додому віз куплений ремонент. А от ємність для зберігання гороху виготовлена з соломи.

Окремо слід сказати про бойківський одяг. У жіночому бойківському вбранні основою є сорочка з широким призібраним при зап'ясті й вгорі біля вуставки рукавом. Вуставка вишита і також призібрана при шиї. Манжет (михавка) переважно широкий, хоча є й так звані брижі, зібрані в манжет. Це зборки, по яких зверху наноситься вишивка. Такі самі зборки можуть бути на спідниці. Ще трохи вишивки сорочка мала на грудях, які дуже часто прикривалися коралями. Майже в усіх сорочках розлогий комірець із маленькою вишивочкою. В одній сорочці може бути кілька різних орнаментів: на михавці – один, на вуставці – другий, на грудях чи на комірці – третій. Причому нитки одні й ті самі, а орнамент різний.

Бойківські сорочки короткі, жінки заправляли їх у спідниці. Спідниця призібрана, часто плісирована, з двома-трьома рядами вишивки по низу. Дуже цікава бойківська запаска, яка не має аналогів у представників інших етнічних груп. Її зшивали з двох відрізів полотна, яке було вузьким, а тому по шву посередині знизу догори вишивали орнамент низинкою, хрестиком чи гладдю.

Ще одна цікава деталь в одязі жінок-бойківчанок – камізелька, або ж ґорсик. Її шили або з сукна, або з оксамиту чи плюшу й вишивали рослинним орнаментом гладдю чи бісером (пацьорками). Кабат – аналог сучасного піджака. На голові жінки переважно носили хустки, трохи давніше – намітки. Дівчата вплітали у коси стрічку, яку називали партицею.

Чоловіча сорочка часто мала вишивку на грудях, на манжетах, носилася навипуск, деколи заправлялася в портки або райтки (галіфе). Цікаво, що при комірці сорочки чоловіки носили маленьке дзеркальце – шпінку й періодично заглядали в нього.

Взуття було подібне до постолів, хоча міські люди носили чоботи і туфлі (навіть на підборах, з пасочком – класичний туфель-черевик). У музеї можна побачити так звані довбаники – аналог сабо. Це дерев'яне взуття, яке використовувалось у холодну погоду. Одягали його з онучами чи в'язаними шкарпетками. Взимку обкладали сіном, зверху перев'язуючи мішковиною. Видовбували з суцільного шматка ясеня чи липи, згладжуючи поверхню зовні та всередині.

Доля історично етнічних частин української землі Бойківщини – як зболене віками тіло. З мешканців цих земель прагнули насміхатися всілякі зайди, хотіли зруйнувати чисту, як струмки-потоки, душу горян. Не вдалося. І досі горять-палають їхні ватри, не вмирають самобутні ремесла, відроджується мистецтво.

Другий Світовий конґрес бойків переконливо і яскраво засвідчив бажання бойків не лише знати, а й дорожити своїм родоводом, зберігати традиції, звичаї та обряди бойківського краю, примножувати добру славу цієї частинки України.

Наступний, Третій Світовий конґрес відбудеться через п'ять років. Тож до нових зустрічей! Аби-смо були дужі!

Ірина ШАЛКІТЕНЕ

ПРЕЗЕНТАЦІЇ: ЧИН І ПОДВИГ

ЗА УКРАЇНЦІВ ЖИТТЯ ВІДДАВ

У Івано-Франківську в конференц-залі товариства «Просвіта» відбулася презентація Фундації імені Олекси Гірника, в якій взяли участь син Олекси Гірника, голова Фундації, народний депутат України IV–V скликань Євген Гірник, відомі громадсько-політичні діячі – Степан Волковецький, Андрій Парубій, Зіновій Шкутяк.

За словами Євгена Гірника, метою діяльності Фундації є пропаґанда і захист українських національних цінностей у духовній, культурній, освітній, спортивній та інших сферах людської діяльності в Україні та за її межами на прикладі життя, чину й подвигу Героя України Олекси Гірника, патріотичне виховання дітей і молоді.

Учасники зустрічі з тривогою говорили, що загроза зросійщення, проти якої повстав Олекса Гірник, нині знову витає над Україною. Адже у Верховній Раді реґіонали, комуністи і литвинівці подали законопроект про мовний режим в Україні, який, в разі ухвалення, фактично затвердить державний статус російської мови.

Завдання Фундації – пропаґувати героїчне минуле українського народу серед громадян України та української діаспори; відзначати діячів науки, освіти, культури, спорту й інших галузей, що своїми вчинками сприяють утвердженню в Україні та світі українських національних цінностей; надавати фінансову підтримку важливим науковим досягненням та освітнім проектам; підтримувати й проводити заходи зі збереження пам'яток культури.

За час діяльності Фундація встановила пам'ятний знак на Тарасовій горі, присвячений подвигу Олекси Гірника; організувала поїздки делеґацій на Тарасову гору в м. Канів; вручила премії ім. Олекси Гірника громадсько-політичним діячам і літераторам, зосібна лауреатами стали Н. Крюкова, О. Скрипка, М. Іщенко, І. Фаріон, В. Бабій та інші; проведені спортивні турніри на приз Олекси Гірника в Богородчанах і Калуші.

До планів Фундації на 2010–2011 роки належить: реалізація через місцеві ради програми «Проща до Шевченка», метою якої є відвідини кожною українською дитиною Тарасової гори в Каневі; співучасть у заснуванні краєзнавчого музею імені Олекси Гірника в Богородчанах; творчі конкурси в гуманітарних сферах на здобуття премії імені Олекси Гірника; видання нової редакції художньо-бібліографічної повісті Михайла Іщенка «Спалився за Україну»; проведення спортивних змагань на призи імені Олекси Гірника; заснування громадського університету імені Олекси Гірника для людей, яким за 50, де вони зможуть оволодіти комп'ютером, покращити свої знання з іноземних мов, історії та здобути низку корисних професій. «З метою вирішення цих завдань і відкривається філія Фундації», – поінформував Євген Гірник.

Нагадаємо, Олекса Гірник – український патріот. В ніч з 21 на 22 січня 1978 року, напередодні дня Акту проголошення Злуки Української Народної Республіки, яку сьогодні відзначають як День соборності України спалив себе на Чернечій горі у Каневі, біля могили Тараса Шевченка, на знак протесту проти політики зросійщення України й українців. «Протест проти російської окупації в Україні! Протест проти русифікації українського народу! Хай живе Самостійна Соборна Українська Держава! Радянська, та не російська! Україна для українців! З приводу 60-річчя проголошення самостійності України Центральною Радою 22 січня 1918 р. 22 січня 1978 р. на знак протесту спалився Гірник Олекса з Калуша. Тільки в цей спосіб можна протестувати в Радянському Союзі!», — писалося у листівках, розсипаних по схилах Чернечої гори, які написав Олекса Гірник. А в листі до дружини він пояснив свій учинок: «Я ішов простою дорогою, тернистою. Не зблудив, не схибив. Мій протест – то сама правда…»

«За проявлену мужність і самопожертву в ім'я незалежної України» Олексі Миколайовичу Гірнику присвоїли звання Героя України з удостоєнням ордена держави.

Олекса Гірник зробив цей мужній крок, аби спонукати українців до активної боротьби за свої національні права. А чи спроможні ми продовжити його чин сьогодні?

Богдан ВІВЧАР

ТРАДИЦІЇ

БО МИ – НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Уже стало традицією відзначати свята в національному строї, який ідентифікує нас як автохтонів на цій землі.

Так було і в День Незалежності України у с. Микуличин Яремчанської міськради. Зранку святочно вбрані горяни потяглися до храму на Службу Божу за Україну. Пособливому виглядав син січового стрільця Михайла Стефанюка вісімдесятидворічний Іван Василь Стефанюк одягнений у гуцульський одяг – виготовлений власноруч. Подякуваваши Господу за даровану нам незалежність, микуличинці велелюдною ходою пішли до символічної могили борцям за волю, де голова громади Іван Яремчук згадав про односельців, які загинули в боротьбі за волю, а представниця Прикарпатського національного університету Надія Гриців передала свої почуття через поетичні образи й закликала: «Тож підніміться, люди, із колін, щоб усміхнулась Україна-мати, бо для буття майбутніх поколінь повинні ми свої труди віддати».

Своїм чудовим співом звеселяв присутніх дитячий колектив місцевої школи в національних одностроях. А потім усі разом заспівали «Ой, у лузі червона калина…», «За Україну…»

Н. К.

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО…

В'ЯЗНЯМ СОВІСТІ

Ми не лукавили і колір не міняли,
Сатрапам не «лизали» зад.
«До боротьби за справу…»
не стояли
В комуністичних партії рядах.

Вони твердили, що у нас на душу
Найбільше виробляється добра,
Але, насправді, тільки дріт колючий
Найбільше ткали для ярма.

Хто совість мав, то той
не похилився –
За зброю брались, за перо…
У тюрмах голови поклали
За синьо-жовте знамено.

Здобуті символи держави
Вже знову нечисть різна приміря,
Щоб на плиті чужої слави
Свої вписати імена.

Лукавства блиск недовго світить,
Бо Україна все ж іще жива –
Хоч вміє ненька хрест терпіти,
Але вдається і борня.

ЩОСЬ ТАКЕ ЛІРИЧНЕ…

Корчився вітер
в обіймах ночі.
Келих прощальний
пили до дна.
«Мабуть, надовго…», –
зронив ти пророчо…
В пам'ять сховала це
літа пітьма.
А верби, купаючи в озері коси,
тихо шептали: «Не треба. Не їдь».
І разом зі мною
вранішні роси
вмили сльозами кожен твій слід.
Забув, що розсердився вітер
на тебе,
забули і роси, що сльози лили.
Літами розлука на душу упала…
А я не забула…
Чекаю… Прийди…

* * *

Всі заповіді
виконати можем,
та часто плутаєм
накази книг святих.
Себе лиш любим,
ближній – хай поможе.
Й надіємось на Бога,
що простить.
Я вірую в єдиного Христа,
смиренність долі
Богу поофірую.
Все, що призначено,
дочерпаю до дна.
На себе покладусь
з НАДІЄЮ.
Добробут праця
плідна принесе,
а ВІРА в Господа
гармонією сповнить.
У душу мир прийде
й піднесе до небес.
ЛЮБОВ до ближнього
воздасться вам любов'ю.

ЗАРОБІТЧАНАМ

Досить сеньйорам дупи мити,
Однак той край буде чужим.
Хоч сонцем буде він зігрітий,
Хоч є в них Ватикан і Рим,
Та не цвіте в саду барвінок,
Нема калини під вікном,
Не будить вранці матір сина,
Щоб напоїти молоком.
Не ллється мова солов'їна,
Не так лелеки гнізда в'ють,
Не так Ісуса величають
І честь інакше віддають.

Любов КУЗЕНКО

ВІДКРИТТЯ ІМЕНІ

…На скрижалях нашої національної історичної спадщини й пам'яті закарбовано багато імен цілих родоводів, які з покоління в покоління гідно служили рідному народові на ниві суспільно-політичного, культурно-мистецького життя, господарського розвою і національно-визвольної боротьби. На Прикарпатті нині добре відомі родоводи Арсеничів, Бачинських, Заклинських, Огоновських, Плотнюків, Устияновичів, Шашкевичів… А серед них – і Шепаровичі з родинного дому отця Зенона і Єви (з Гіцкевичів) Шепаровичів, родинним осідком яких стало село Колодіївка, що за сім кілометрів від Станиславова.

ШЕПАРОВИЧІ

Отець Зенон Шепарович 1885 року обійняв парохію в Колодіївці як наступник свого діда – отця Фавста Шепаровича. Якраз із цієї священичої сім'ї прийшли на світ шість синів: Юліан (1886 р. н.), Лев (1887 р. н.), Іван (1889 р. н.), Роман, Юрій та Омелян. Родина Шепаровичів активно працювала над розвоєм рідного села шляхом господарсько-кооперативного розвитку й підвищення національно-духовної свідомості краян. Завдяки їхнім зусиллям та ініціативам у селі діяла кооператива «Злука», гурток «Сільського господаря», при читальні товариства «Просвіта» працював аматорський гурток під орудою братів Омеляна та Романа Шепаровичів, який на повітових конкурсах здобував призові місця. Школа й читальня «Просвіти» були споруджені на землях, які для потреб села дав дідич Іван Шепарович.

Тож село Колодіївка у всі часи було одним із перших у всіх організаційних, культурних, господарських та громадсько-політичних справах. Було одним із найсвідоміших сіл краю. Не дивно: в 1916 році з Юрієм Шепаровичем до леґіону Українських січових стрільців (УСС) зголосилося 20 хлопців з Колодіївки.

…Брати Шепаровичі навчалися (як і майбутні визначні українці-галичани – Дмитро Вітовський, ідеолог УСС і перший секретар військових справ ЗУНР; Микола Федюшка (Євшан), письменник і талановитий літературний критик; Іван Німчук, довголітній редактор часопису «Діло» і в'язень московсько-більшовицького ҐУЛАҐу та інші) у польських гімназіях Станиславова, однак виховувалися вони в українському національному дусі й стали згодом визначними громадсько-політичними, кооперативними і військовими діячами. Кожен із братів пішов у житті своєю дорогою, визначеною Божим Провидінням…

…Юліан Шепарович. Яскрава особистість у родоводі Шепаровичів: учасник українських визвольних змагань, отаман артилерії УГА, отаман повстанського протибільшовицького руху на Поділлі. Командир бронепотяга «Запорожець» в армії Української Народної Республіки (УНР). У червні 1917 року батарея гармат леґіону УСС брала участь у боях біля села Конюшки. В січні 1919 р. його батарея № 3 у складі УГА оперувала на протипольському фронті біля Львова. А ось повідомлення Пресової квартири Начальної Команди УГА з 20 квітня 1919 року: «Західний фронт: в продовження вчорашнього наступу розширили поляки район наступу на відтинок Сихів–Сокільники–Наварія. По цілоденних важких боях відступили наші частини крок за кроком на лінію Виннички–Кротишин–Жиравка–Підсадки–Пустомити. В нинішніх боях відзначився підполковник Вольф, котрий у важкім ворожім огні вів верхом наші відділи до протинаступу. Заслуговують на особливу увагу за своє хоробре поведення Львівський курінь під проводом сотника Черевка і Гуцульський курінь під проводом четаря Голинського. *Артилерія під умілим проводом сотника Шепаровича підпомагала з успіхом нашу піхоту у важких боях»* (виділено автором).

А далі – перехід УГА за Збруч 16 липня 1919 року. Безперервні бої проти більшовицьких військ, білогвардійських полків Добровольчої армії і тих же польських леґіонів. Знесилена, знекровлена, здесяткована тифом УГА опинилася в зловісному «чотирикутнику смерті» на Поділлі. Військовий компроміс командування УГА з Добровольчою армією, а згодом – неприродний військовий союз УГА з більшовиками. Сотник Юліан Шепарович – командир важкого гарматного дивізіону у складі ЧУГА (Червоної Української Галицької Армії) поблизу села Попелюки (біля залізничної станції Рибниці). У квітні 1920 р. його дивізіон – на протипольському фронті у складі 1-ої бриґади ЧУГА неподалік м. Чуднова на Східній Волині. Галицькі частини, обурені антиукраїнськими діями московсько-більшовицького командування, зривають союз із більшовиками й вирішують увійти до складу Дієвої Армії УНР, яка діяла в союзі з поляками. Але поляки зрадливо вдалися до роззброєння галицьких частин і етапували стрільців і старшин до табору інтернованих у с. Фридрихівці, а згодом – до табору полонених у Тухолі.

Сотник Юліан Шепарович, прибравши псевдонім Жарський, на чолі групи галицьких стрільців (близько 60 осіб), які не бажали приєднатися до поляків, приєдналися до Гайсинсько-Брацлавської повстанської бриґади Ананія Волинця, яка діяла проти польських і московсько-більшовицьких окупантів на Поділлі. Ю. Шепарович – отаман. Він – начальник штабу Гайсинсько-Брацлавської бриґади, яка вела повстанську боротьбу на Поділлі проти московсько-більшовицьких найманців, впродовж 1920–1921 років.

Повстанський рух на Поділлі був жорстоко придушений більшовиками. Частина повстанців загинула, інші вимушені були шукати порятунку на Західній Україні. Тут опинився і керівник повстанського руху на Гайсинщині Ананій Волинець. У 1939 р. з настанням «золотого вересня» на західноукраїнських землях, він був схоплений опричниками НКВС і закатований.

А Юліан Шепарович, повернувшись до рідної Галичини, став засновником і першим директором (у 1922 р.) Повітового союзу кооператив у Станиславові. З 1925 року він – у дирекції Центросоюзу у Львові, з 1930 р. – його директор. Був Ю. Шепарович також головою комбатантської організації «Молода громада» (Львів). У 1940–1944 рр. – референт німецької «Хліборобської централі» у Генерал-губернаторстві, де захищав інтереси галицького селянства. Згодом – вимушена еміґрація. Свій останній спочинок знайшов 1949 року у Мюнхені (Німеччина).

…Борцями за українську справу були й інші особистості з роду Шепаровичів.

Володимир МОРОЗЮК

(Далі буде)

ЗАДУМИ

АНТОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКОГО АВТОГРАФА

Прозаїк, поет, фольклорист, історик української літератури й етнокультури, педагог, академік Володимир Качкан завершив десятитомник «Хай святиться ім'я твоє…» і розпочав новий багатотомний проект «Віщі знаки думки, серця і руки. Антологія українського автографа».

Перший том, виданий за підтримки обласної влади, вже побачив світ, і перший примірник нового видання Володимир Качкан подарував голові облдержадміністрації Михайлові Вишиванюку.

З нагоди 70-річчя академіка йому вручили почесну відзнаку обласної ради «За заслуги перед Прикарпаттям». Ця нагорода додалася до інших. Володимир Качкан є лауреатом академічної нагороди імені Ярослава Мудрого в галузі науки і техніки, обласної премії імені Василя Стефаника та міської імені Івана Франка, Міжнародної премії імені Воляників-Швабінських (США) та Міжнародної премії Братів Лепких, Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка.

ДУХОВНЕ

МІЖНАРОДНА ПРОЩА ДО ПОГОНІ

2–3 жовтня під духовним проводом Провінції Найсвятішого Спасителя отців-василіян в Україні відбудеться **Міжнародна проща вервиці за єдність Церкви** до чудотворного образу Матері Божої з Погоні.

Реєстрація учасників духовного походу відбудеться **2 жовтня о 14.00** в монастирі Успіння Матері Божої в **селі Погоня** Тисменицького району.

Телефон для довідок – 067-344-35-52.

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО

з днем народження

Василя Степановича БОЙКА –

голову міського об'єднання товариства «Просвіта».

Шановний пане Василю! Знаємо й високо цінуємо Вашу самовіддачу і просвітянську працю на благо України. Просвітяни міста щиро вдячні Вам за Вашу особисту участь у проведенні просвітянських заходів, що сприяють підвищенню національної свідомості й патріотизму учнів, студентів, молоді міста. Наша підтримка, Ваш досвід, організаційні здібності, наполегливість у роботі, творче горіння, ерудиція та високий професіоналізм, принциповий підхід до виконання просвітянських справ щодо реалізації комплексних програм «Просвіти» активізує та сприяє покращенню роботи нашого товариства.

Тож хай збудуться Ваші найзаповітніші мрії! Нехай помножиться віра в українську націю! Енергії, творчої наснаги й успіхів Вам на ниві духовного відродження історичної пам'яті та нашої національної культури! Щиро бажаємо Вам найбільшого земного скарбу – міцного здоров'я, довголіття, Божого благословення, натхнення і поступу в плідній діяльності на благо Української держави, здійснення всіх задумів, миру, злагоди, душевної гармонії, сонячних днів, щоденних гараздів та всього найкращого.

Хай Мати Божа охороняє Вас своїм омофором, а Господь додає Вам наснаги, щоб не зупинялись Ви на життєвій дорозі й завжди йшли вперед до поставленої мети.

Многая і благая Вам літ, плідної праці собі на честь, а Україні та родині на добро і славу!

Зі щирою повагою до Вас і за дорученням Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, перший заступник голови ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь РОМАНКО

ВАРТО ПРОЧИТАТИ

Нехай не буде ні одного українця, який не був би членом «Просвіти».

(З календаря товариства «Просвіта» за 1927 р.)

ЗІРНИЦЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Як на мене, долинські просвітяни дуже вдало вибрали назву книги про історію «Просвіти» Долинщини. На сторінках поліграфічно чудово оформленої книги постає чималий відрізок часу, багатий на хвилюючі події, імена, творчі здобутки.

Ділова зустріч С.Янковського і В. Олійника

«Мов квіти до сонця, тягнулися люди до її здорового і життєдайного проміння. «Просвіта» їх навчає писати й читати, рахувати, займатися рільництвом, садівництвом, бджільництвом, виводить на сцену і на спортивні арени», – справедливо пише в передньому слові Василь Олійник. «Просвіта» з материнським теплом і любов'ю ставилася до українського слова, оберігала його від зневаги і забуття.

Хочеться цитувати й цитувати. «Просвітництво зімкнуло свої ряди з прогресивними національно-визвольними рухами й партіями, з Українською Греко-Католицькою Церквою та її найвизначнішими діячами й служителями». Це найкраща характеристика успіху просвітянського руху в першій половині XX століття на Долинщині та й в усій українській землі. А ще дізнаємося, що в тридцяті роки минулого століття долинську філію «Просвіти» очолював відомий громадський і політичний діяч Володимир Горбовий.

Цікаву інформацію подає Степан Янковський: «Першими членами товариства були переважно професори гімназії, молоді священики, урядовці, студенти. Та особливу роль відігравали представники духовенства, їх було близько половини загальної кількості». А тепер, у відновленій «Просвіті», представників духовенства одиниці? А найбільше роботи – саме на духовній ниві!

«Між «Просвітою» і Церквою завжди була гармонійна співпраця. Були всі задоволені, на все вистачало часу», – закінчує свою розвідку Степан Янковський. Багато цікавого дізнається читач із розвідки Романа Скворія «Джерела духовності» про розвиток просвітянського руху в м. Болехові та околицях.

В 1910 році до Болехова прибуває відомий скульптор Михайло Гаврилко. У домі Кобринської він виготовляє сотню гіпсових барельєфів Т. Шевченка, продаж яких здійснювали на користь «Просвіти». Цей факт свідчить про неперевершену жертовність тодішньої інтеліґенції на користь української громади. Виявляється, велику просвітницьку роботу в Мізуні в 1935 році провадить парох Микола Устиянович, автор пісні «Верховино, світку ти наш». Цей же парох запрошує хворого Маркіяна Шакевича в Мізунь, допомагає в лікуванні й поліпшенні його матеріального становища.

Отакі-то були духовні працівники в нашому краї. Аж важко повірити в цю правду, краяни.

Багато цікавого дізнається читач з цього видання. Воно є взірцем для всіх інших районних «Просвіт». Нагороди, Господи, Степана Янковського, Василя Олійника та всіх членів редакційної колеґії за їхню жертовну працю.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ДОЛЯ

ПЛУГАТАР НИВИ НАУКОВОЇ

Івано-Франківське міське об'єднання ВУТ «Просвіта» очолює вчений, педагог, громадсько-культурний і просвітянський діяч, доктор технічних наук, професор, академік Української нафтогазової академії, заслужений діяч науки і техніки, лауреат премії Української нафтогазової академії I ступеня Василь Степанович БОЙКО.

Народився він у вересні 1942 р. в селі Опори Дрогобицького району Львівської області в робітничій сім'ї. Після закінчення Меденицької середньої школи навчався і закінчив з відзнакою Львівський політехнічний інститут (1967), здобувши кваліфікацію гірничого інженера. Навчався в аспірантурі при Івано-Франківському інституті нафти і газу (1970–1972). Захистив кандидатську дисертацію, а відтак і докторську – у Московському інституті нафти і газу ім. І. Губкіна (1989). Працював старшим лаборантом, асистентом, старшим викладачем, заступником декана газонафтопромислового факультету (1973–1976), доцентом, а з 1990 р. працює на посаді професора в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу. Василь Бойко створив свою наукову школу, колектив якої становить 17 осіб, з них 3 – доктори наук, 3 – кандидати наук і 3 – аспіранти. Працюючи в системі вищої школи, багато уваги надає підготовці бакалаврів, інженерів і магістрів, наукових і педагогічних кадрів. Багато його учнів стали керівниками виробництва, відомими вченими й викладачами. Під його керівництвом працюють аспіранти і докторанти.

В. С. Бойко є автором понад 145 наукових праць, 21 підручника, монографій, довідників і словників, 22 патентів, 14 керівних галузевих документів. Видрукував «Гірничий енциклопедичний словник» у 3-х томах, 5-мовний «Тлумачно-термінологічний словник-довідник з нафти і газу», перший том «Малої гірничої енциклопедії», монографію «Експлуатація свердловин у нестійких колекторах» і інші.

З часу створення Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка (1992) проф. В. Бойко на альтернативній основі обраний головою, плідно працює на цій посаді на громадських засадах. На сьогодні міське об'єднання товариства «Просвіта» налічує понад 2000 членів, які об'єднані в 86 осередків, з якими ведеться організаційна та методична робота для утвердження української мови як державної в усіх сферах суспільного життя. Під орудою проф. В. Бойка Правління і Рада об'єднання послідовно й наполегливо працюють на ниві культурного, національного та духовного розвитку українського народу. У всіх школах, гімназіях, коледжах, ліцеях та багатьох професійних училищах є просвітянські осередки. Разом із молоддю на високому рівні в Народному домі «Просвіта» відзначаються релігійні й державні свята. Для цього об'єднання організовує зустрічі з депутатами всіх рівнів, представниками влади й видатними діячами України. Проведено чимало конференцій, просвітянських акцій, лекцій та зустрічей-диспутів з питань розвитку й функціонування української мови в місті і в Україні, на яких підтримані ухвали і звернення до влади.

В Народному домі «Просвіта» міське об'єднання товариства «Просвіта» проводить велику культурно-просвітницьку роботу з молоддю, дорослими і дітьми задля поширення християнської моралі й національної духовності, відзначення державних свят, роковин «Матері-Просвіти», вшанування видатних державних та громадських діячів, вчених, письменників, художників тощо.

Наталія СИНИЦЯ

БУЛО, БУЛО...

АНТИХРИСТ

6-А гудів, немов бджолиний вулик... На початку великої перерви заходила до них класна керівничка й повідомила, що на честь цьогорічного польоту першої людини в космос, під час Жовтневої демонстрації в місті, їхній клас понесе макет космічного корабля «Восток-1». «За космонавта Гагаріна буде хтось із відмінників-першокласників, щоб неважко було нести», – мовила на відході. Вона, напевно, здогадувалась, що своєю пропозицією втрапить у ціль, адже на той час більшість хлопчаків класу й школи в дорослому житті бачили себе відважними космонавтами.

У жвавому обговоренні цієї новини закінчилася перерва. Починався урок співу, котрий вважали легким, бо співати – не задачі розв'язувати, цілком логічно міркували учні. Тож веселий настрій не покидав їх. Тим паче, що навчав співати вчитель з місцевих – Михайло Дмитрович Федоляк – котрий не тільки сам гарно співав, а й віртуозно грав на мандоліні. До того, він був ще й неабияким спортсменом: середнього зросту, міцної статури, легко ставав у стійку на руках і... «ходив» на них. Та попри це учні чомусь недолюблювали його й позаочі інакше як Піпін не називали, хоч ніхто з них не міг пояснити чому і що воно означає...

Двері рвучко відчинились і в клас зайшов Федоляк-Піпін. Учні підвелись і не дуже дружно хором відповіли на привітання: «Доб-рий день!», чим поклали початок знервуванню молодого вчителя.

Вони, бідолахи, не знали, що у Михайла Дмитровича сьогодні святковий день – щойно в райкомі партії його прийняли в кандидати у члени комуністичної партії. Секретар райкому так і мовив: «Сьогодні ми приймаємо Вас у кандидати з тим, що за рік, який Вам відводиться, Ви докладете всі свої зусилля на виховання молодого шкільного покоління згідно з моральним кодексом будівника комунізму, гідно пройдете випробовування кандидатським стажем!» Не йшов до школи, а летів на крилах. Розумів, що далеко не кожного вчителя приймають до компартії – значить, на нього мають якісь види.

– Сідайте, – невдоволено буркнув під ніс, кивнувши головою, і продовжив: – Чув в учительській, що ваш клас на демонстрацію піде з космічним кораблем, – не-то запитував, не-то стверджував він.

– Так-так, – почулося схвальне звідусіль.

– Добре-добре, і щоб боги з небес побачили це, що у нас в країні Рад підростає нове покоління майбутніх космонавтів-атеїстів, котрі їм своїми ракетами очі повиштрикують... – продовжував молоти язиком, мовби з гарячки, виправдовуючи високе довір'я більшовицької партії, й докладаючи всі свої зусилля той, кого учні мали вважати за вчителя.

Клас розгублено притих: де й подівся той веселий настрій – багато хто з учнів-піонерів зі своїми бабусями й дідусями потаємно відвідував церкву, де проповідували, що Бог – то любов. А вчитель співу, коли востаннє «ходив» на руках, напевно, дуже вдарився головою об землю, бо він безпардонно взявся за виховання скромної та милої учениці Олі Вотулінської, яка – це знали всі – особливо ретельно відвідує всі богослужіння в місцевій церкві.

– Ану, Вотулінська, йди до дошки та зізнавайся, коли ходиш до церкви і як тебе там одурманюють?

– Я з мамою в неділю ходжу, – несміло відповіла перестрашена дівчинка.

– І тобі, піонерці, не встидно зізнаватись у цьому?

Саме на цю мить у вікна класу заглянуло тепле осінньо-вересневе сонце, і в його променях учні побачили сльози, які застили очі малої Олі, вона вся зашарілась, стиснулась, мов пружина, схрестила рученята на грудях і... наче невидимим парканом відгородилась від усього світу. По всьому було видно, що більш нічого від неї горе-вихователь не доможеться... Та Михайло Дмитрович не був би Піпіним, якби зупинив свою моральну екзекуцію над беззахисним дівчам.

– Ти, здається, ще й хрестик носиш на тілі? – не вгавав він і кинувся було до дівчати. Та щось його зупинило і Піпін повернувся тілом (написати «обличчям» серце не дозволяє) до класу: – Ану, хлопці, ти і ти, – при цьому він вказав на двох учнів, – зніміть з неї опіум для народу!

Хлопчаки несміло підійшли до однокласниці й завмерли. Вони інтуїтивно відчували, що вчитель втягує їх у щось негоже, таке, за що вдома не похвалять.

– Чого стоїте? Розщипайте блузку і знімайте той хрестик! – голосно наказував Федоляк-Піпін.

Та учні – треба сказати про них добре слово – не проявляли жодної ініціативи: стояли, як вкопані. Ситуація загострювалась. Учитель помітно нервував, зі звичного для нього й учнів менторського тону перейшов на крик і чомусь почав лаяти увесь клас. Все це годі було терпіти, й тоді сама Оля Вотулінська розрядила гнітючу атмосферу – вона прожогом кинулася до дверей і вибігла з класу.

* * *

Минуло багато весен і зим – аж цілих 40 літ по закінченні школи. Недільної днини випускники зібрались на зустріч, організатором якої була поважна пані Ольга Вотулінська – голова «Жіночої громади» містечка, членкиня церковної двадцятки. Всі в їхньому містечку поважали її за щире служіння Всевишньому й Україні. Колишні учні 6-А класу з радістю сприйняли її пропозицію відвідати рідну церкву й помолитись за здоров'я всіх живих однокласників і за упокій душ тих, хто вже відійшов у кращі світи. За церковними дверима їх зустрів хор, у якому – о диво – співав не хто інший, як їх колишній учитель співу вже, звісно, пенсіонер Михайло Дмитрович Федоляк-Піпін, якому Бог дарував здоров'я і довге життя. Він упізнав декого зі своїх колишніх учнів, знітився й зашарівся. Проте співав добре, як учив колись своїх учнів. Воістину: «Дякуймо Господу, – добрий бо Він, бо навіки Його милосердя».*

Ілля ЗАГРАНОВСЬКИЙ

*Книга псалмів (псалом 136).